

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kehittämisen suuntia esi- ja perusopetuksessa

Opetusneuvos Erja Vitikka, OKM
10.11.2022

#OikeusOppia

Inkluusion määrittelyä

- Inkluisio
 - merkitsee kaikkien oppijoiden kiinnostuksen kohteiden, oppimisvalmiuksien ja –tapojen sekä tuen tarpeiden huomioimista ja kaikkien lasten ja oppilaiden hyväksymistä yksilöllisine ominaisuuksineen
 - tarkoittaa, että jokainen lapsi/oppilas saa riittävän ja oikea-aikaisen tuen oppimiselleen ja muulle kasvulleen, tarvittaessa myös pienryhmässä, erityisryhmässä tai –luokassa.
 - tarvitsee toteutuakseen riittävät resurssit
 - on oppimisen ja osallisuuden esteiden ehkäisyä, vähentämistä ja poistamista siten, että kaikkien hyvinvointia tuetaan ja osallistumista vahvistetaan

#OikeusOppia

Kehittämis ehdotuksia inklusioon liittyen

- Inklusion toimeenpanoa varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa tulee selkiyttää
 - selvitetään, miten nykyisen lainsäädännön mukainen inklusiivinen varhaiskasvatus ja opetus toteutuu varhaiskasvatuksessa ja kouluissa
 - laaditaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kansallinen toimeenpanosuunnitelma, jossa määritellään inklusio ja inklusiiviset toimintatavat tukea järjestettäessä
 - tuetaan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjiä toteuttamaan lapsen ja oppilaan tarvitseman tuen inklusiivista järjestämistä paikallisella tasolla.
- Vahvistetaan inklusiivisuutta esi- ja perusopetuksen lainsäädännössä
- Vahvistetaan tuen ja inklusion johtamista

#OikeusOppia

Kehittämis ehdotuksia varhaisen tuen vahvistamiseksi

- Vahvistetaan kouluyhteisön toimintaa sekä opetuksen eriyttämistä koskevaa ohjausta esi- ja perusopetuksessa
- Vahvistetaan tuen tarpeiden varhaista tunnistamista esi- ja perusopetuksessa etenkin luku- ja kirjoitustaidon sekä matemaattisten taitojen osalta
 - Olisi tarpeen luoda kansallinen resurssi arviointimateriaaleista sekä interventiomateriaaleista, jotka soveltuvat erilaisiin opetuskokonaisuuksiin
 - Edellyttää, että arviointikäytäntöjen ja tapoja toteuttaa oppimisen tukemiseen tarkoitettujen interventioiden käyttö ja toteutus on kansallisesti koordinoitua ja ohjattua.

#OikeusOppia

Kehittämisehdotuksia varhaisen tuen vahvistamiseksi

- Määritellään yleinen tuki lainsäädäntöön ja vahvistetaan yleistä tukea koskevaa opetussuunnitelmaohjausta esi- ja perusopetuksessa
 - yleisen tuen tehtävää tulisi kaiken kaikkiaan selkiyttää sekä vahvistaa
 - vahvistetaan tukiopetuksen toteuttamista osana yleistä tukea
 - nostetaan yleisen tuen vahvistaminen painopisteeksi kehittämisessä
- Selkiytetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen sekä oppilashuollon yhteistyötä esi- ja perusopetuksessa

#OikeusOppia

Kehittämis ehdotuksia lainsäädännön selkiyttämiseen

- Yksinkertaistetaan pedagogisia asiakirjoja esi- ja perusopetuksessa
 - Selkiytetään tuen asiakirjojen kokonaisuutta koskevia ohjeita etenkin hallintopäätöksen sekä pedagogisten asiakirjojen erilaisten tehtävien osalta
 - Muodostetaan pedagogisesta arviosta ja selvityksestä yksi asiakirja, joka toimisi kaikissa tilanteissa
 - Selkiytetään tuen toteuttamiseksi laadittavia suunnitelmia koskevia ohjeita opetussuunnitelman perusteissa sekä muussa informaatio-ohjauksessa
 - Tarkastellaan esiopetusta erillisenä omana kokonaisuutenaan tuen asiakirjojen osalta.

#OikeusOppia

Kehittämisehdotuksia lainsäädännön selkiyttämiseen

- Täsmennetään tehostettua tukea sekä erityistä tukea koskevaa sääntelyä esi- ja perusopetuksessa
 - etenkin tehostetun tuen käynnistämisen ja toteuttamisen, tehostettua tukea koskevan hallintopäätöksen sekä tehostetun tuen opetuspaikkoja koskien
 - etenkin erityisen tuen päätöstä koskien, tuen toteutuspaikkaa sekä oppilaiden ryhmittelyä koskien sekä erityisopetuksen määrittelyn osalta
- Täsmennetään avustajapalveluita koskevaa päätöksentekoa perusopetuslaissa
- Selkiytetään erityisiä opetusjärjestelyitä koskevaa perusopetuslain 18 §:ää

#OikeusOppia

Kehittämisehdotuksia vaativan monialaisen tuen toteuttamiseen

- Vakiinnutetaan lapsen tai oppilaan yksilöllistä ja monialaista yhteistyötä edellyttävän tuen käsitteeksi vaativa monialainen tuki
- Täsmennetään toiminta-alueittain järjestettävää opetusta koskevat periaatteet
- Vahvistetaan sijoitettujen lasten ja nuorten oikeutta esi- ja perusopetukseen sekä tukeen
- Edistetään sairaalaopetuksen konsultatiivista palvelua
- Selvitetään vaativan konsultaation laajentamisen mahdollisuuksia
 - Myös lainsäädännölliset muutostarpeet

#OikeusOppia

Kehittämisehdotuksia siirtymiin

- Vahvistetaan lapsen ja oppilaan tuen saantia ja jatkuvuutta siirtymissä
 - tuotetaan kansalliset linjaukset varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen siirtymistä ja niiden kehittämisestä.
 - tarkennetaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteita sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteita siirtymien osalta ja lisätään tukimateriaaleja ja täydennyskoulutusta siirtymistä
 - lisätään siirtymiin liittyvää tutkimusta ja kansallista arviointia
 - vahvistetaan monialaista yhteistyötä siirtymien ennakkoinnissa

#OikeusOppia

Kehittämisehdotuksia tukeen liittyvän osaamisen vahvistamiseksi

- Vahvistetaan tukeen liittyvää osaamista ja tuen vaikuttavuutta varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa
 - toteutetaan laaja tuen ja inklusion teemaan liittyvä täydennyskoulutuskokonaisuus
 - tarkastellaan opetustoimen henkilöstöä koskevan kelpoisuusasetuksen monitulkintaisuutta erityisen tuen järjestämisen osalta
 - tarkastellaan erityisopettajien määrää ja työnkuvia paikallisella tasolla ja mitoitusta lainsäädännössä niin, että turvataan lapsen oikeus erityisopettajan palveluihin
- vahvistetaan yhteisopettajuutta

#OikeusOppia

Lisätietoja

- Kohti inklusiivista varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta : Oikeus oppia – Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmistelevan työryhmän loppuraportti, OKM 2022:44.

<https://okm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-813-7>

- Esi- ja perusopetus

Erja Vitikka, opetusneuvos

- erja.vitikka@gov.fi, puh. 029 533 0058

Merja Mannerkoski, erityisasiantuntija,

- merja.mannerkoski@gov.fi, puh 029 533 0325

#OikeusOppia